

S F A T U L

organul oficios a C. N. R. din Maramurăș

Apare odată pe săptămână. — Abonamentul : pe an 18 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 9 cor., pe $\frac{1}{4}$ de an 5 cor.

„Maramurășana.“

Și-a ținut a VII-ea adunare generală în 9 Maiu a. c. intrunindu-se acționarii, — în număr frumușel, doară ca niciodată mainainte.

Doue sunt considerantele, pentru cari ne vom ocupa la acest loc de adunarea aceasta.

Șapte ani în viața singuraticilor, ori instituțiilor de obicei, sunt un restimp de tot restrins. — Nici că am putea să zicem, că în timpul acesta institutul nostru, s'a întărit, a crescut așa, dupăcum s'ar fi așteptat, cu drept cuvânt, ca unicul institut financiar românesc în mijlocul alor 90000 Români.

Nu ne vom ocupa la acest loc nici de banii grei ce i-a licuidat, de moșiile ca să nu amintim altele ale Vădenilor cumpărate și răscumpărate în hotarul Sighetului cu sprijinul Maramurășenei.

Iniințarea băncei acesteia, din alte puncte de vedere, — a avut, — însemnătate vrednică de remarcat.

S'a întemeiat fără ajutor strein, ca institut naționalist-intransigent.

A fost dovada cea dintâi că sunt oameni în Maramurășul, așa zicând, izolat de românime, cari au simțit lipsa unei acțiuni, unui pas hotărît românesc.

Chiar și dacă acest pas nu a fost pe placul puternicilor zilei.

S'a întemeiat atunci, când oamenii ne spuneau, că nu-i oportun a trage deget, a rupe legăturile așanumite frățești, cu ungurii cari ne stăpâneau.

Acei cari au stat în fruntea mișcării, erau capacitați cu argumente, au fost terorizați, amenințați, că vor fi loviți în cap.

Totuș s'a făcut.

Am avut un centru unde oamenii, cu inimă românească s'au întâlnit, s'au înțeles unul pe altul, ca Români fără rezerve.

Au început a-i cunoaște pe toți, cari trebuiau să fie Români, — și totuș codeau.

Tot acești oameni, grupați în jurul Maramurășenei, au îndrăznit a invita, și a-l primi în județul nostru pe d. Bănuțiu cu trupa lui teatrală.

Oamenii dela Maramurășana, aranjeau serate, cu caracter curat românesc. Durere, că puțini de tot, au cercetat aceste conveniri!

La înactivarea despărțământului „Astrei“ iarăș, gruparea dela Maramurășana o vedem.

Și, ni-se pare, că nu greșim dacă susținem, că ea a fost focalarul, de unde a pornit pasul sănătos, energic care ne-a dat ca rod, un stâlp puternic, de care ne răzimam ca ieri.

Astfel, credem, că e dovedit în de ajuns, că scopul întemeierei, și-a adus fructele îmbelșugat.

Și, fiindcă scopul : naționalismul fără târguieli, e ajuns pe toată linia — e prea-firesc, că institutul nostru trebuie să treacă pe alte terene nemuncite.

Aceasta se începe, cu hotărîrea ad. gen. de a ridica capitalul societar.

Comerț și industrie ne trebuiesc în sate și-n oraș!

Ca să le putem însă face acestea — avem lipsă de capital, — mult, mult.

Suma de 1000.000 coroane e de tot modestă, o știe, o înțelege asta orișicine.

Dar, am fi mulțămiiți, dacă, ca un pas înainte, fără zăbavă la cea dintâi chemare, am pune toți, umăr la umăr asigurând suma aceasta cu semnări.

Capitaluri la singuratici sunt, — dacă nu sunt chiar și cu jertfe trebuie să le creăm, dealtfel iarăș am da dovadă, că nu înțelegem spiritul vremii.

O lozincă trebuie să avem, și aceea să o urmărim fără doar și poate aceea ce ni-o accentuiază atât de mult, cel mai de seamă Român, pe care-l avem, savantul profesor N. Jorga :

Prin noi înșine.

* * *

Episcopia Maramurășului.

Decând ne pomenim ca Români, ne știm creștini. Româanismul și creștinismul deodată a răsarit din vechia viță. Cele mai bătrâne scrisori ne mărturisesc, că eram și bisericește bine organizați. Papa Grigore al IX-lea scrie la 1205 arhiepiscopului din Kalocsa, că „în țara fiilor chinezului Bela este episcop oriental.“ Tot acest papă după invaziunea Tătarilor la 1234 sfătuiește regelui Bela IV, ca să convertească Românii, locuitorii graniței spre Tătari la catolicism. Chinezul Bela a avut moșii în Chirva-Mică, Ferești și Berbești. În veacul XIII. Chirva se numea Belavár, iar partea sudică a Berbeștilor și Ferești Belafalva. Urmașii fiilor chinezului Bela s'au numit Alb de Fejérfalva, Feiér de Fejérfalva, Bela de Belafalva, iar satul „Fejereștilor“ Fereștii de azi — peste orice îndoială adevărat, că este vorbă de străvechia episcopie a Maramurășului. Papa Grigore al XI. prin recomandăția din Avinone 13 Act. 1374 propune regelui maghiar pe călugărul „Antoniou de Spoleto“ de episcop a Românilor, care cunoaște limba Românilor și care a întors la catolicism mulți Români. Influența

„Răgmanilor“, cari ca persecutori erau socotiți „de păgâni“ o combat voevozii Dragmeșter, nepotul lui Dragoș întemeietorul Moldovei și Balița. Acești „hirluiți“ meșteri de rezboi au mers în ajutorul Țarigradului amenințat de Turci și prin vitejia fiilor Marămurășului au făcut minuni, cari trebuiau resplătite. Și cum catolicismul pus în slujba streinului prinse rădăcini, încât și fiul lui Bogdan-Vodă, Lațcu trecuse în 1372 la Catolicism, iar reședința episcopului din Peri, era stricată de Tătari și de Cavalerii teutoni, de așanumiții ieniceri ai papismului, — trebuia reorganizată biserica.

Patriarchul Constantinopolului Antoniu prin „stavropighia“ din 13 August 1391 întărește în vechia mănăstire a Perilor pe egumenul Pahone, îl înzestrează cu drepturi episcopali și îi supune ascultării — Maramurășul, Ugocea, Sătmăruș și Sălăgiul și creștinii de pe moșiile întemeietorilor din Berzava, Csicsq, Bolvanus și Almazigy, iar voevozii Dragmeșter și Balița sunt îndreptățiți împreună cu clerul, poporul și credincioșii și urmașii lor după moartea priorului a-și alege alt priorepiscop în adunare spre acest scop convocată. Episcopia Maramurășului este cea mai veche episcopie românească și avea la 1391 o constituție bisericească democratică pe atunci fără părechie în întreaga lume. Biserica românească a Maramurășului ne-a păstrat ființa noastră românească contra catolicismului și calvinismului maghiarizator și în contra bisericii ucraine slavizatoare până la 1739, când cu Găvrilă episcopul din Bărsana apune și episcopia românească, când neamul cade în robia bisericii slavone din Muncaci pe 100 ani.

Se cuvine azi când am apucat iar la viața națională spre gloria trecutului și trebuința zilei de azi să pretindem reînființarea vechiei noastre episcopii. Dreptul nostru nu se discută și nu poate fi tras la îndoială. Trecutul vorbește, iar prezentul are să pretindă. Preoții! acuma ori nici odată puneți-vă pe lucru și ne eluptați ce este al nostru și ce a pretinde, datorința sfântă ne este. Ochii nostru sunt azi îndreptați spre Sfințiiile Voastre.

Dr. Vasile Filipciuc.

Adunarea gen. a Maramurășenei.

În prezența alor 35 acționari, și-a ținut, institutul de credit și economii Maramurășana a VII-ea ad. gen. în 9 Maiu a. c.

Dela înființarea institutului până astan, aceasta a fost adunarea cea mai cercetată, cu toate că în decursul alor 8 ani bărbați îni-moși ca Dr. I. Mihályi, Dr. I. Mariș, T. Bud, L. Man lipsesc din mijlocul nostru.

Și ne-a plăcut mult interesul viu, și prezența sătenilor acționari.

Președintele institutului bunul și neînfricatul Român părintele Balya din Sapânța, cu o vorbire măduroasă, deschide adunarea, accentuând, mările greutăți cu cari a luptat institutul în trecut, altruismul, jertfa cu care s'a susținut institutul în timpuri viforoase și exprimând nădejtile de mult bine, ale poporului Român în urma evenimentelor zilelor din urmă.

Afacerile de notar, au fost concrezute jurisconzultului băncii dlui avocat Dr. V. Kindriș.

Din raportul direcțiunei, făcut prin dir. esec. d-l Dr. Titu Doroș ne-am convins despre soliditatea institutului și mai mult, și pentru viitor, avem nădejtile celea mai bune mai ales dacă cu toții ne vom înșira pentru a da concursul bunelor intențiuni, de cari este condus consiliul de administrare.

Cu lacrimi în ochi a fost parentat, harnicul bărbat membru în comisiunea de reviziune: Simeon Șierbu.

Comitetul de reviziune, cel de mainainte a fost reales, în locul regretatului S. Șierbu ales fiind, unul dintre cei mai mari acționari, prim-medical județean Dr. Ioan Rednic.

Objectul cel mai însemnat al hotăririlor a fost urcarea capitalului societar. Toți acționarii, cari au ridicat cuvânt, cu viu interes în jurul acestui punct — au accentuat necesitatea ridicării. Mulți erau de conviigerea că capitalul de 1000,000 coroane, propus de direcțiune va fi prea puțin. Să dea Atoiputernicul să fie așa, — pentru că în acest caz, cunoscând dorința publicului — va fi ușor a face pașii pentru o nouă urcare a capitalului.

Atâta-i sigur, că avem convingerea, că pe mulți șovăitori cari la întemeierea institutului, nu-i-am putut vedea grupați sprijinind cauza națională — acum, vor da dovadă, că înțeleg situația mult schimbată și spritul vremii.

Nu mai sunt motive de a se retrage, deci înainte la sprijinirea cauzei care a fost bună în trecut, și acea are să rămână și în viitor.

Rap.

† Alexandru Gogia.

Moartea nemiloasă din nou ne-a rărit șirurile tocmai când avem mai mare lipsă de oameni muncitori.

În 14 l. c. am petrecut la cele vecinice pe tinărul și bravul preot din Ocnășugătag (cu filia Hoteni) Alaxandru Gogia. Un morb greu l'a adus în spitalul din loc și după suferințe jungi în vârstă de 34 ani acolo l'a repus.

Potrivit dorinței defunctului a avut o înmormântare simplă au servit d-ni preoți Nicolae Doroș și Ion Bârlea carele a ținut cu oratoria-i cunoscută și vorbirea funebrală.

Au fost de față mai mulți intelectuali în frunte cu d-l suprefect Gavrilă Mihalyi și credincioși din Ocnășugătag și Hoteni.

În veci amintirea lui.

— ș. —

ȘTIRI

DIN MARAMURĂȘ.

Personale. D-l prefect Dr. Vasile Chiroiu s'a rentors dela Sibiu, unde a isprăvit toate chestiunile în modul cel mai favorabil.

Oficios se comunică, că Cons. Dirigent luând în considerare urcarea prețului vitelor și

scăderea valorii coroanei pentru munți erariali, cari sersesc principiar de directivă și pentru particulari, și anume pentru: bou dela 2 ani în sus 32 cor., vacă și junci dela 2 ani în jos 16 cor., mai jos $\frac{1}{2}$ an 4 cor., oaie 3 cor., miel de anul acesta 1 cor. 50 fill., iapă cu mânz 32 cor., mânz dela 1 an în sus 24 cor., mai tinăr 16 cor.

Concert. În săptămăna viitoare în sala festivă a județului va da un concert d-l **Athanasiu** primul baritonist dela teatrul național din București acompaniat de d-șoara Irina Mihalyi. Concertul se va începe la oarele 8'30. Ziua se va staveri mai târziu și va fi comunicată prin mijloacele, cari vor sta la îndămână.

O comisiune americană a fost oaspele împreună cu mai mulți intelectuali din loc reg. 7 Roșiori în zilele trecute. A avut misiune militară și politică.

Distribuire de tutun. Sosind o anumită cantitate de tutun pentru județ s'a distribuit și se va împărți apoi prin administrații în modul următor :

Tabac	Orasul	plasele		Iza	Sugatag	Tisa
		Sighet	Vlșau			
turc fin	100	—	—	—	—	—
turc mezofin	500	300	300	200	300	300
ung. cel mai fin	1000	2300	2500	1100	1300	1600
ung. fin	5	—	—	—	—	—
ung. mezofin	250	150	150	150	150	150
Hazai și kapa	5	10	10	8	—	10
	500	2350	2250	1550	1550	1800
ung.	250	5000	5000	3000	3000	3750
Regalitas	1500	100	100	100	100	100
Trabucos	2500	100	100	100	100	100
Britanica	1500	100	100	100	100	100
Portorico	6500	2800	2300	2000	2800	2300
mixt strein	6500	2800	2300	2300	2800	2300
ung. tcourt	500	100	100	100	100	100
Mirlam	1500	100	100	100	100	100
Memphis	15000	100	100	100	100	100
Crai	9300	2100	2100	2000	2100	2300
Duna	18200	4200	4200	4000	4200	5000
Herțegovina	2500	500	500	500	500	500

Adunarea Asociațiunei Maramurășana în 16 l. c. și-a ținut adunarea generală. A fost foarte cercetată de intelectuali și țărani dovind viul interes pentru munca din viitor ce se așteaptă. S'a și pus temelia prin modificarea statutelor și alegerea comitetului în frunte cu d-l președinte Dr. Florentin Mihalyi. Mai târziu vom reveni.

Alimentarea în urma deschiderii circulației treptat teptat se înlesnește. Pelângă impor-

mul important a singualicilor în cantități mici sosesc și sunt pe drum cantități mari prin mijlocirea și munca celor în drept și datorință. În restimpul din 15—18 Mai au sosit și s'au distribuit vagoanele urmatoare: orașului Sighet 1'9 de bucate 6 de cartofi, — plasei Sighet 0'7 de bucate, 1 de cartofi, — plaselor Vișău și Tisa 2—2, — plasei Iza 3, — salinelor 1'7, la 3 fabrici 1'3 de cartofi și armatei 0'4 de bucate și 1 de cartofi.

DIN LUMEA MARE.

Ungaria capitulează fără condiții. Londra. — Din Berlin să anunța că guvernul bolșevist din Budapesta ar fi admis condițiunile fixate de aliați și anume: capitularea fără condițiuni a guvernului comisarilor populari, predarea tuturor armelor și a munițiunilor precum și ocuparea efectivă a Budapestei de către trupele aliate se afirmă că o parte a comisarilor populari a fugit, trupele antantei fiind, precum se afirmă, la porțile capitalei.

Arestarea guvernului maghiar din Arad. Guvernul maghiar format în Arad, și care voia să plece la Budapesta a fost arestat și internat la Medlohighișiu (Mezohegyes).

Tot atunci s'au capturat un vagon de armament și mitraliere pe cari guvernul voia să-l ducă la Budapesta.

Conferința de pace nu recunoaște guvernul maghiar. Conferința de pace a hotărât să nu recunoască nici un guvern maghiar până nu va fi ocupată Budapesta de trupele antantei.

Steaua bolșevismului apune. Corcurile politice de aci sunt firm convinse că steaua bolșevismului a apus Schimbarea situațiunei în Ungaria și Bavaria va avea o îniriurie foarte mare asupra situațiunei dela Moscova întărind mult mișcarea antibolșevistă. Fapte irefuzabile au dovedit că, pretutindeni unde ideile cari au patruns din Rusia spre occident și au ajuns să fie stăpânitoare n'au facut decât rău și că nicăeri regimul bolșevist n'a putut ameliora starea poporului. (Ag. Decia)

Editor și Proprietar : C. N. R. din Maramurăș.

Redactori responsabili: Dr. Vasile Kindriș și Dr. Titu Doros.